

Elektros ir dujų rinkų apžvalga

Kainos ir jų prognozės / 2022 m. kovas

ELEKTRA

Vidutinės mėnesio „Nord Pool“ biržos elektros energijos [kainos](#) Lietuvos kainų zonoje

63 % ↑
nuo praėjusio mėn.

KOVAS

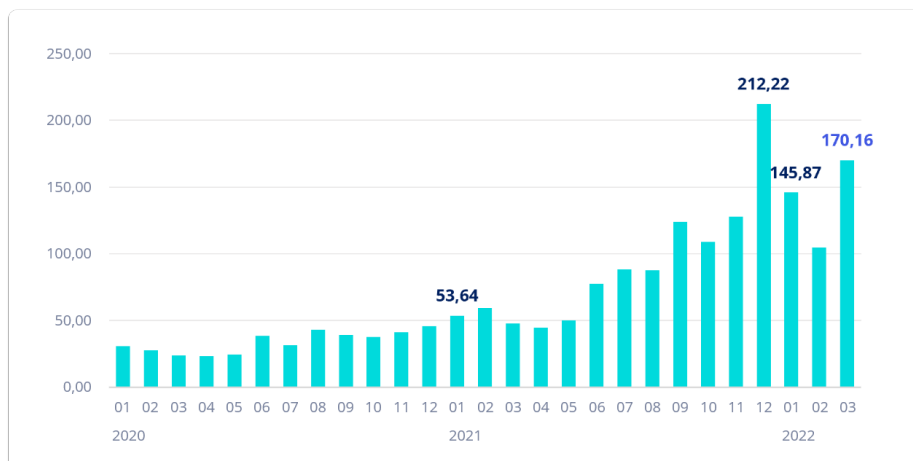
170,16 Eur / MWh

VASARIS

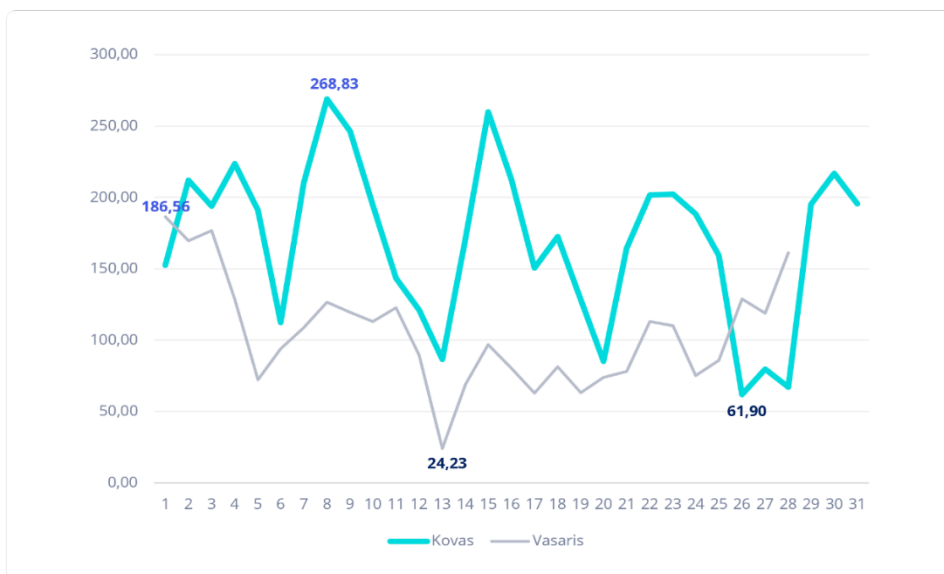
104,74 Eur / MWh

Didžioji dalis „Ignitis“ verslo klientų elektros energiją perka vadovaujantis elektros energijos biržos „Nord Pool“ kainomis Lietuvos kainų zonoje, susietomis su didmenine rinka.

Biržos kainai tiekėjas nedaro įtakos, o kainos pokyčius lemia tokie veiksniai kaip: Europoje ir kitose pasaulio šalyse besiklostančios situacijos, susijusios su energetika, permainingos oro sąlygos, elektrinių atjungimai dėl planuoto remonto ar nenumatytų gedimų, besikeisiančios apyvartinių taršos leidimų (ATL) kainos, klientų energijos vartojimo intensyvumas ir pan.

Vidutinė kovo dienos „Nord Pool“ [kaina](#) Lietuvos kainų zonoje

Kovą **aukščiausia** elektros energijos kaina buvo **268,83 Eur/MWh** (kovo 8 d.), o **žemiausia** – **61,90 Eur/MWh** (kovo 26 d.). Kas lėmė tokius kainų šuolius?

Svarbiausi mėnesio įvykiai

Kovo mėnesį elektros energijos kainą formavę veiksniai:

Šaltas, tačiau saulėtas mėnuo ir menka vėjo generacija.

Oro sąlygos turi ženklų įtaką elektros kainoms: atšalus orams kaina kyla, saulėtomis ir šiltomis dienomis mažėja energijos suvartojimas bei energijos balansavimo kaštai. Vėjas, kaip atsinaujinantis energijos išteklius (AEI), taip pat mažina elektros kainas, o kai nėra generacijos – kainos kyla.

Sankcijos tiekėjui Lietuvoje.

Lietuvos elektros energijos tiekėjui „Inter Rao Lietuva“ dėl ryšių su Rusijos oligarchu buvo pradėtos taikyti sankcijos. Nepaisant to, sankcionuotas nepriklausomas tiekėjas vis dar tęsia veiklą.

Karas Ukrainoje.

Naktį iš kovo 3 į kovo 4 dieną Europą pasiekė žinios, jog Zaporožės* atominė elektrinė yra apšaudoma Rusijos karių. Dėl įvykių Ukrainoje nuspręsta sumažinti elektros energijos pralaidumą tarp Lietuvos ir Rusijos 60 % (jungtis su Kaliningradu sumažinta iki 150 MW).

Ateities tendencijos

Dėl situacijos Ukrainoje, sudėtinga prognozuoti kainas. Rinka labai įsitempusi ir volatili:

Dėl geopolitinės situacijos įsitempusi rinka.

Visa Europa nežinomybėje dėl elektros energijos kainų, kadangi galimas gamtinių dujų tiekimo trūkumas. Lietuva ir Latvija užsitikrino pakankamą dujų kiekį iki dujų metų pabaigos (09-30), tačiau likusi Europos dalis – jaučia nemažą jų stygių.

Šalies prezidentas skatina kuo skubiau atsijungti nuo BRELL žiedo**.

Šiuo metu Lietuvos, Latvijos ir Estijos elektros tinklai yra prijungti prie BRELL žiedo, prie kurio taip pat yra prijungtos Baltarusija bei Rusija. Nuo 2025 metų Baltijos šalys susitarė su ES dėl elektros energijos tiekimo atjungimo nuo žiedo, tačiau vykstanti energetinė krizė Europoje spartina siekį atsijungti ir, atitinkamai, prisijungti prie kontinentinės Europos elektros tinklų.

Svarbu!

„Ignitis“ atsisako rusiškų gamtinių dujų: stabdome gamtinių dujų pirkimą iš „Gazprom“. Pernai iš Rusijos pirktos gamtinės dujos sudarė mažiau nei trečdalį viso „Ignitis“ dujų portfelio.

DUJOS

Kovo mėnesio „GET Baltic“ biržos Lietuvos prekybos aikštelėje BGSİ indeksio **kaina**

18% ↑
nuo praėjusio mėn.

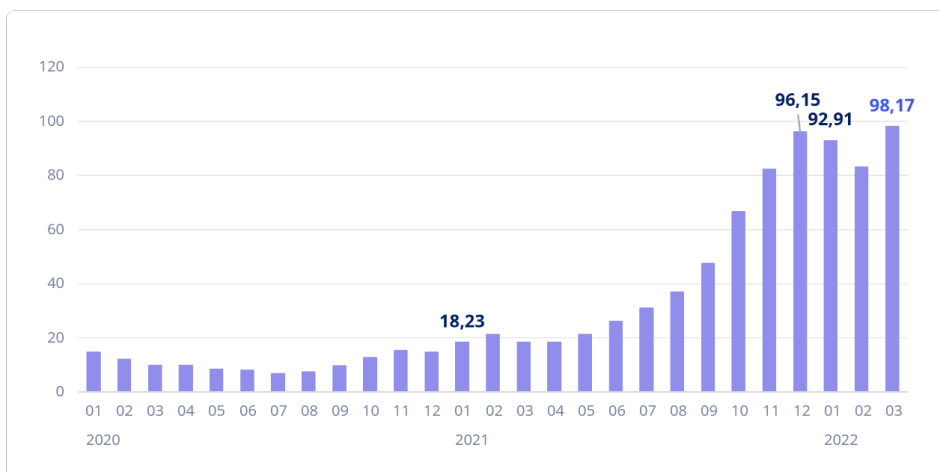
KOVAS

98,17 Eur / MWh

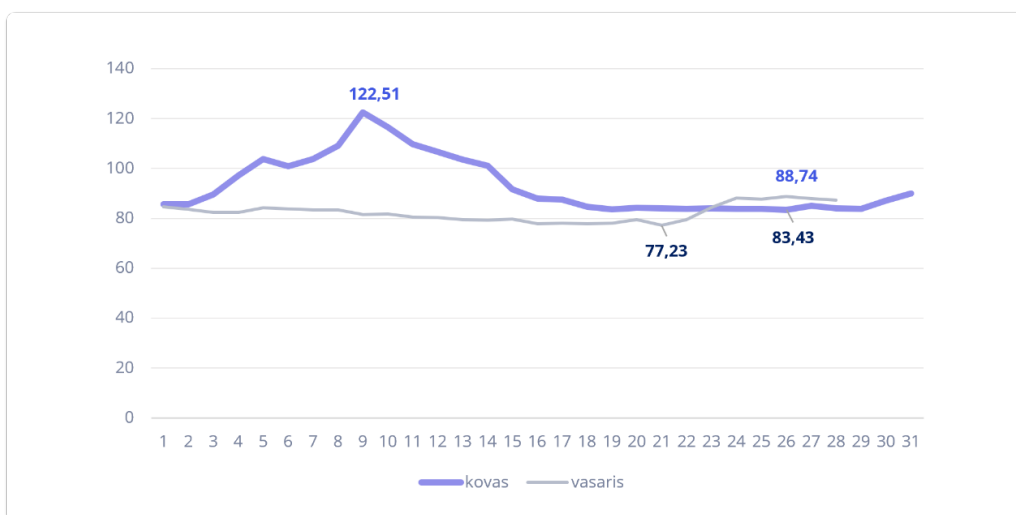
VASARIS

83,13 Eur / MWh

Dauguma „Ignitis“ verslo klientų gamtines dujas perka vadovaujantis gamtinių dujų biržos GET Baltic indekso BGSİ (Baltic Gas Spot Index) kainomis Lietuvos kainų zonoje, susietomis su didmenine rinka.

Vidutinė kovo mėnesio dienos GET Baltic biržos kaina Lietuvos kainų zonoje

Kovą **aukščiausia** gamtinių dujų kaina buvo **122,51 Eur/MWh** (kovo 9 d.), o **žemiausia** – **83,43 Eur/MWh** (kovo 26 d.). Kas lėmė kainų pokyčius?

Svarbiausi mėnesio įvykiai

Kovo mėnesį dujų kainą formavę veiksniai:

Sankcijos Rusijai nepilnu mastu.

Kovo mėnesio pradžioje ES ir Didžioji Britanija svarstė sankcijas visiškai apriboti rusiškos naftos tiekimą į Europą bei apriboti ir visą rusiškų dujų tiekimą. Rinkos į tai sureagavo stipriai, kainos šovė į viršų. Tokio dydžio sankcijoms nesimaterializavus, o rusiškų dujų tiekimui į Europą išliekant stabiliose lygiuose, kainos taip pat sugrįžo į mėnesio lygį ir išsilaikė tarp 80-90 Eur/MWh.

„Gazprom“ ir atsiskaitymai rubliais.

Rusijos „Gazprom“ atsakydamas į ES sankcijas ir ketinimus mažinti Europos dujų įsigijimus nurodė, kad Europos partneriai nuo balandžio 1 dienos privalės atsiskaityti už dujas Rusijos rubliais pagal turimas sudarytas sutartis. Vis tik, vėliau paaiškėjo, kad Rusijos „Gazprom“ pakaks, jog Europos partneriai atsidarytų banko sąskaitas Rusijos „Gazprom Bank“ ir ten vykdytų mokėjimus eurais arba doleriais, taip nesutrikdant dujų tiekimo Europai. Po šio besitęsiančio energetinio karo tarp Europos ir Rusijos, kainos, kaip ir rusiškų dujų tiekimas, išliko stabilus balandžio mėnesio pradžioje.

TTF indekso kainų šuolis.

Ateities sandorių rinkoje ICE Nyderlandų gamtinių dujų indeksas TTF, geriausiai atspindintis gamtinių dujų kainos lygį Europoje, balandžio mėnesiui, lyginant su kaina taikyta kovo mėnesį, padidėjo 38 %. Lyginant su praeitų metų balandžiu, fiksuojama 7,5 karto didesnė kaina.

„Ignitis“ atsisako rusiškų gamtinių dujų.

„Ignitis“ nustos pirkti gamtines dujas iš „Gazprom“ ir su šia įmone nebeatsiskaitys. Lietuva, o taip pat ir „Ignitis“ turi užsitikrinę diversifikuotą gamtinių dujų tiekimą. Lietuvoje veikiantis suskystintų gamtinių dujų (SGD) terminalas užtikrina prieigą prie pasaulinių dujų rinkų. „Ignitis“ yra vienas didžiausių terminalo naudotojų, įsigydamas SGD krovinius iš viso pasaulio, išskyrus Rusiją.

Ateities tendencijos

Dėl situacijos Ukrainoje ypatingai sudėtinga prognozuoti kainas, nes rinka labai įsitempusi ir nestabili:

Europos istorinis žingsnis gamtinių dujų rinkoje.

Europa nutarė sumažinti rusiškų dujų tiekimą 2/3 dar iki šių metų pabaigos. Europos dujų importo struktūroje rusiškų dujų tiekimas sudaro 40 %.

JAV pagalba Europai.

JAV planuoja ir toliau didinti suskystintų gamtinių dujų (SGD) tiekimą į Europą taip padėdama mažinti Europos dujų importo priklausomybę nuo Rusijos. Dar šiemet, anot JAV prezidento, JAV tiekimas turėtų padidėti papildomais 15 mlrd. m³. Kadangi šiuo metu visi septyni JAV terminalai veikia pilnu 100 % pajėgumu, didžioji dalis šio papildomo JAV pažadėto tiekimo turėtų būti pateikta iš kitų eksporto rinkų (Azijos, Lotynų Amerikos).

Svarbu!

Priimtas valstybinės energetikos reguliavimo tarybos (VERT) nutarimas nuo gegužės 1 d. sumažinti gamtinių dujų tiekimo saugumo papildomos dedamosios prie dujų perdavimo kainos (trumpai: Vartojimo pajėgumai (SGDT papildoma dedamoji)) įkainį nuo 252,86 iki 102,98 Eur/MWh/metus (mėnesio įkainis bus 8,58 Eur/MWh).

Taigi, **kaina sumažės net 59 %**.

Ar žinojote, kad...

ELEKTRA

- *Zaporožės atominė elektrinė Ukrainoje, kuri buvo apšaudyta Rusijos karių, yra viena didžiausių Europoje esančių atominių elektrinių. Jos instaliuota galia yra 5700 MW. Palyginus: Ignalinos atominės elektrinės instaliuota galia 2600 MW, o Astravo – 2218 MW. Taip pat, Zaporožės atominės jėgainės teritorijoje yra saugomas didelis kiekis radioaktyvių atliekų.
- **BRELL žiedas – tai žiediniai elektros tinklai tarp Baltarusijos „B“, Rusijos „R“, Estijos „E“, Latvijos „L“ ir Lietuvos „L“.
- Tapti energetiškai nepriklausomu, ir elektros energiją pasigaminti iš atsinaujinančių energijos šaltinių (AEI), gali kiekvienas. Nesvarbu, ar tai verslas, ar privatus asmuo. Tereikia įsirengti saulės elektrinę ar įsigyti jos dalį nutolusiame saulės parke. Prijungę savo elektrinę prie elektros skirstomojo tinklo tampate **gaminančiu vartotoju** t. y. galite tiekti perteklinę energiją į bendrą tinklą „pasaugojimui“ ir susigrąžinti prireikus. Kiekvieną mėnesį skaičiuojamas į tinklą patiekto ir paimto elektros kiekio balansas. Jeigu pagaminate daugiau elektros nei suvartojate, likutis perkeliamas į tolimesnį mėnesį. Taip elektros kiekis kaupiamas visus metus nuo balandžio 1 d. iki kovo 31 d. (kaupimo laikotarpis). Jei sukaupta energija per kaupimo laikotarpį **nesunaudojama**, tai likutis į kitus metus neperkeliamas, tačiau už jį **kompensuojama**.
- Informuojame, kad gaminančių vartotojų sąrašus, kuriems turės būti kompensuojama už sukauptą ir nesuvalytą pagamintą energiją, gausime iš „Energijos skirstymo operatoriaus“ balandžio mėn. Su sąraše numatytais klientais susisieksime, pateiksime pasirašymui gaminančio vartotojo priedą prie elektros energijos pirkimo-pardavimo sutarties ir **išmokėsime kompensaciją iki gegužės 31 d.** Pažymime, kad už šią neišnaudotą energiją su jumis atsiskaitysime **0,06978 Eur/kWh** kaina (ši kaina apskaičiuota kaip aritmetinis vidutinių 2021 m. balandžio-rugpjūčio mėnesių elektros biržos Nord Pool [kainų](#) Lietuvos kainų zonoje vidurkis).

DUJOS

- Nors verslui dujos jau nuo 2015 m. yra apskaitomos megavatvalandėmis (MWh) ar kilovatvalandėmis (kWh), daugelis vartotojų dujų kiekį pripratę skaičiuoti kubiniais metrais (m^3). Dėl šios priežasties PVM sąskaitose faktūrose kainą už gamtines dujas verslo klientams vis dar pateikiame ir m^3 . Gamtinių dujų dedamosios yra net septynios (šešios jų yra reguliuojamos veiklos, kur metodiką ir kainas tvirtina valstybinė energetikos reguliavimo taryba (VERT)), kurių įkainiai nustatomi MWh ar kWh. Taigi, siekiant sužinoti 1 m^3 kainą, apskaičiuojame mokėtiną sumą už visas gamtinių dujų dedamąsias be PVM ir ją padaliname iš bendro suvartoto kiekio, apskaityto m^3 . Keisčiausia, kad 1 m^3 kainą ne visada lemia rinkos sąlygos. Taip yra dėl to, kad net trys iš septynių gamtinių dujų dedamosios yra pastovios bei nepriklauso nuo dujų vartojimo (perdavimo pajėgumai, vartojimo pajėgumai (perdavimas), vartojimo pajėgumai (SGDT papildoma dedamoji). Mokėtiną sumą už šias dedamąsias metų bėgyje nesikeičia (lygiai taip pat, kaip sumos nesikeičia už elektros galią; jei tik nesikeičia jų įkainiai). Dėl šios priežasties, jei šiltuoju metų laiku dujų suvartojate tarkim mažiau, mokėtina suma už dujas sumažėja, tačiau, paradoksalu, 1 m^3 kaina gali padidėti. Taip yra dėl minėto skaičiavimo principo, pavyzdžiui, dujas vartojate ir 1 m^3 kaina lygi 1,00 Eur. Dujų nevartojate, pastovios dedamosios lieka, tad 1 m^3 kaina galima ir 1,10 Eur, nes visa mokėtina suma dalinama iš labai mažo suvartoto kiekio, apskaityto m^3 .
- Standartiškai gamtinės dujos kainuoja pigiau pasibaigus šildymo laikotarpiui. T. y. kuo mažiau vartojamos dujos, tuo jų kaina tampa mažesnė. Esant dabartinei įtemptai situacijai Europoje, dujų rinka vartotojams, o taip pat ir tiekėjams, pateikia nemenkų kainos iššūkių, tad pavasaris ir vasara kol kas nerodo dujų kainos pigimo ženklų.